

KDE SA VZALI, TU SA VZALI...

OBČIANSKY SPRIEVODCA PENIAZMI EÚ

AKO ISTE VIETE, EURÓPA MÁ VLASTNÝ ROZPOČET, DO KTORÉHO PRISPIEVAJÚ VŠETKY ČLENSKÉ ŠTÁTY.

A tak, rok čo rok, v priemere

140 000 000 000 €

ovplyvňuje každodenný život 500 miliónov Európanov. Európska únia využíva tento rozpočet na plnenie svojich cieľov, či už sa týkajú sociálneho blahobytu, ekonomického rozvoja alebo životného prostredia. Tieto ciele by sa mali premietnuť do

STABILNEJ EKONOMIKY
A ZAMESTNANOSTI

KVALITNÉHO
VZDELÁVANIA

ZDRAVIA A
VYVÁŽENEJ VÝŽIVY

GARANCIE ČISTÉHO
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA

CENOVU A
PRIESTOROVO
DOSTÚPNEJ DOPRAVY

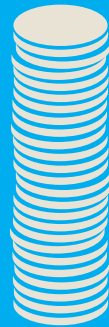
Nakoľko rozpočet EÚ pochádza z peňazí daňovníkov z celej Európy¹, mal by byť vynaložený na záležitosti, ktoré slúžia verejným záujmom. Preto je dôležité sledovať a snažiť sa ovplyvniť, kam peniaze z Európy, napríklad cez fondy EÚ, potečú.

ROZPOČET EÚ V SKRATKE

ROZPOČET EÚ PREDSTAVUJE 1% CELKOVÉHO HRUBÉHO NÁRODNÉHO PRÍJMU (HNP) EÚ², TO JE 140 MILIÁRD EUR ROČNE³.

AŽ OSEMŇASOBOK ROČNÉHO ROZPOČTU SLOVENSKA

Ak sa tieto peniaze vynaložia zmysluplne, môžu občanom Európy priniesť skutočne pozitívne zmeny. Aby to bolo možné, je potrebné klásť dôraz na kvalitu investícií, nielen na ich kvantitu. Musíme si klásť otázku, **na čo** sa peniaze z rozpočtu EÚ vynakladajú a **prečo**. Výsledky týchto investícií totiž priamo ovplyvňujú kvalitu nášho života.

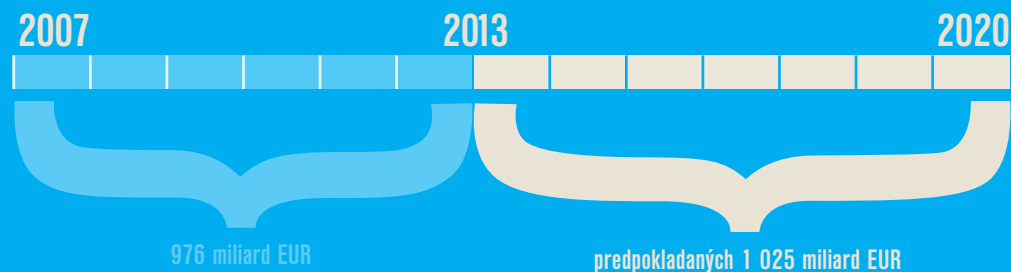

1%
hrubého
národného
príjmu EÚ

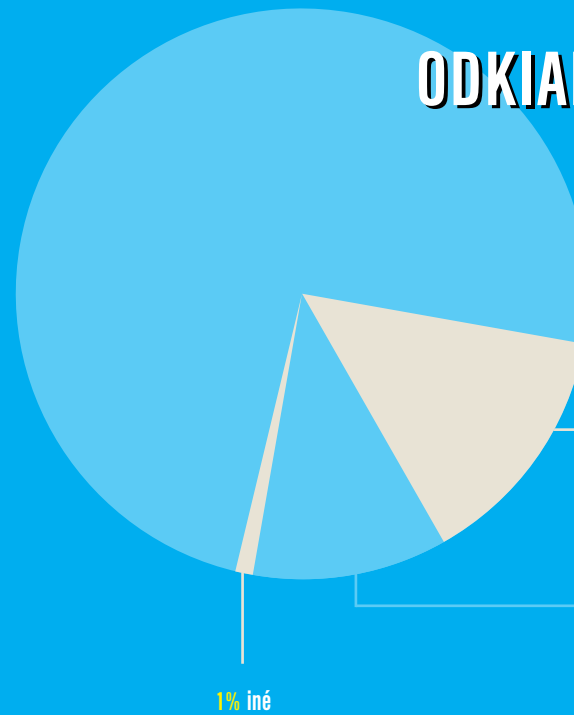

ročný rozpočet
Slovenskej
republiky

EÚ si v stratégii Európa 2020 stanovila súbor priorít na obdobie do roku 2020. Ide o dlhodobé ciele, ktoré si vyžadujú dlhodobé financovanie založené na jasne stanovených prioritách. Z tohto dôvodu EÚ každých sedem rokov pripravuje tzv. „viacročný finančný rámec“, čo je v podstate plán na vynaloženie peňazí z európskeho rozpočtu. V rámci aktuálneho finančného rámca pre **obdobie rokov 2007 až 2013** sa v Európe i mimo nej investuje takmer **jeden bilion eur**.

ODKIAĽ PENIAZE PRICHÁDZAJÚ?

76 % rozpočtu pochádza zo zdroja založeného na hrubom národnom príjme členských štátov, čo znamená, že čím silnejšia je ekonomika dotyčného štátu, tým viac prispieva do rozpočtu.

colné poplatky za tovary, ktoré EÚ dováža, predstavujú 12 % rozpočtu

zdroje založené na daní z pridanej hodnoty (DPH) predstavuje 11 % rozpočtu (štáty EÚ vkladajú približne 0,33 percenta svojich celkových príjmov z DPH)

CIELE DO BUDÚCNOSTI - EURÓPA 2020

Úvahy o roku 2020 sa môžu zdať vzdialené, no investície do rozvoja regiónov je potrebné plánovať dlhodobo a strategicky. Priority pre budúce smerovanie EÚ sú stromulované v stratégii Európa 2020, ktorá definuje spoločné ciele členských štátov do roku 2020. Ciele sú rozdelené do nasledovných oblastí:

Zamestnanosť

75-percentná
zamestnanosť ľudí
vo veku 20-64
rokov

Výskum a vývoj

každoročné
investície vo výške
3 % HDP EÚ

Zmena klímy
a energetika

zniženie emisií skleníkových
plynov o 20 % (v porovnaní
s rokom 1990), dosiahnutie
úrovne 20 % produkcie
energie z obnoviteľných
zdrojov a zvýšenie
energetickej efektívnosti
o 20 %

Školstvo

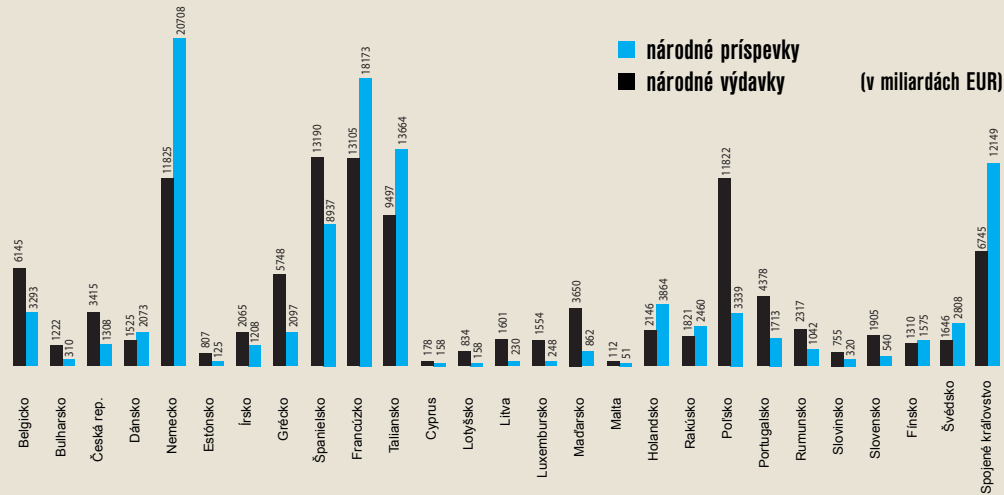
zniženie podielu detí,
ktoré predčasne ukončia
školskú dochádzku
pod 10 %, a zvýšenie
podielu 30-34 ročných
obyvateľov, ktorí
ukončili vysokoškolské
vzdelanie na minimálne
40 %

Chudoba a sociálne
vylúčenie

minimálne o 20
miliónov menej ľudí
ohrozených chudobou
a sociálnym vylúčením

Národné príspevky do rozpočtu EÚ sa viažu k ekonomickej úspešnosti dotyčnej krajiny. Podľa toho, či štáty do spoločného rozpočtu viac prispievajú alebo z neho viac dostávajú, sa delia do dvoch skupín, na takzvaných „čistí prispievatelia“ a „čistí prijímatelia“. Následujúci graf ukazuje, ako sú z tohto pohľadu rozdelené jednotlivé štáty EÚ⁴.

Čistí prijímatelia majú prospech z finančných prostriedkov, ktoré v rámci rôznych politík (napríklad regionálnej politiky či spoločnej poľnohospodárskej politiky) môžu investovať do rôznych oblastí, od rozvoja infraštruktúry cez ochranu životného prostredia až po sociálne služby a vzdelávanie.

Hoci sa môže zdať, že čistí prispievatelia ťahajú v takomto systéme za kratší koniec, aj pre nich spoločný rozpočet EÚ znamená celý rad výhod. Majú priamy prospech z toho, že môžu investovať v krajinách čistých prijímateľov, vyhrávajú tendre a predávajú tovary. Napríklad, podľa údajov poľského Ministerstva regionálneho rozvoja za každé euro z európskeho rozpočtu investované v Poľsku, v Českej republike, na Slovensku či v Maďarsku, mali ostatné štáty EÚ príjem z exportu vo výške 61 centov⁵.

NOVÉ PRÍJMY DO ROZPOČTU? DAŇ Z FINANČNÝCH TRANSAKCIÍ

Hospodárska kríza a s ňou spojený nedostatok verejných zdrojov podnietili diskusiu o nových príjmoch do spoločného rozpočtu Únie. Aby zabránila zníženiu rozpočtu, navrhla Európska komisia v roku 2011 nový možný zdroj príjmov pre rozpočet EÚ – daň z finančných transakcií (DFT). Táto daň by mohla slúžiť ako významný zdroj, ktorý by umožnil o polovicu znížiť výšku príspevkov pochádzajúcich z HNP členských štátov. Ak by na európskej úrovni boli na určité finančné transakcie (napr. na akcie, obligácie, prípadne na deriváty) viazané nízke daňové zrážky, pre rozpočet EÚ by to znamenalo ročný príjem 50 až 60 miliárd eur. Problémom je však silný odpor bánk a riziko prenosu dane na občanov cez poplatky. Vďaka tomuto návrhu sa však otvorila širšia diskusia o zmene tvorby spoločného rozpočtu smerom k väčšiemu podielu vlastných zdrojov, nezávislých od príspevkov členských štátov. Viac informácií o DFT si prečítajte na: www.financialtransactiontax.eu

AKO SÚ PENIAZE INVESTOVANÉ?

Následujúci obrázok znázorňuje, do akých oblastí sa peniaze z rozpočtu EÚ investujú⁶. Najväčšia časť európskeho rozpočtu – viac ako 40 % (v rokoch 2007 až 2013 je to 408 miliárd eur) – je určených na podporu poľnohospodárstva. Tradične je veľký podiel z týchto peňazí investovaný do podpory Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (SPP). Táto politika by mala pomáhať poskytovať spotrebiteľom kvalitné potraviny za prijateľné ceny. Okrem toho je časť SPP zameraná na podporu rozvoja vidieka, zachovanie kultúrneho dedičstva, ochranu životného prostredia a na zabezpečenie kvality života zvierat. Veľká časť prostriedkov sa však stále vynakladá na činnosti, ktoré sú pre životné prostredie a ekosystémy, ale aj pre zdravie obyvateľov škodlivé, napríklad na priemyselnú výrobu potravín a priemyselné poľnohospodárstvo, ktoré ničí pôdu a ohrozuje stabilitu životného prostredia nadmerným používaním umelých hnojív, pesticídov a ďalších nebezpečných látok. Hoci poľnohospodárstvo je závislé od kvality životného prostredia, finančná podpora poľnohospodárstva z rozpočtu EÚ stále nie je podmienená prísnymi požiadavkami na dodržiavanie noriem ochrany životného prostredia a iba veľmi málo peňazí je investovaných do cielenejších, dobre navrhnutých a kvalitne realizovaných foriem jeho ochrany.

S 374 miliardami eur na obdobie 2007-2013 (približne jedna tretina rozpočtu EÚ) je druhou najväčšou položkou rozpočtu regionálna politika EÚ, ktorá sa prostredníctvom investícií z tzv. **štrukturálnych fondov** snaží znížiť rozdiely v oblasti príjmov, blahobytu a úrovne rozvoja regiónov v rámci Európy. Najväčší podiel zdrojov štrukturálnych fondov rozdeľuje Európsky fond regionálneho rozvoja, ktorý podporuje rozvoj regiónov investíciami prakticky do všetkých oblastí od podpory malého a stredného podnikania a budovania dopravnej infraštruktúry, cez ochranu a tvorbu životného prostredia, až po podporu zdravotníctva a školstva, vedy a výskumu. Výrazná časť prostriedkov tohto fondu ide na tzv. menej

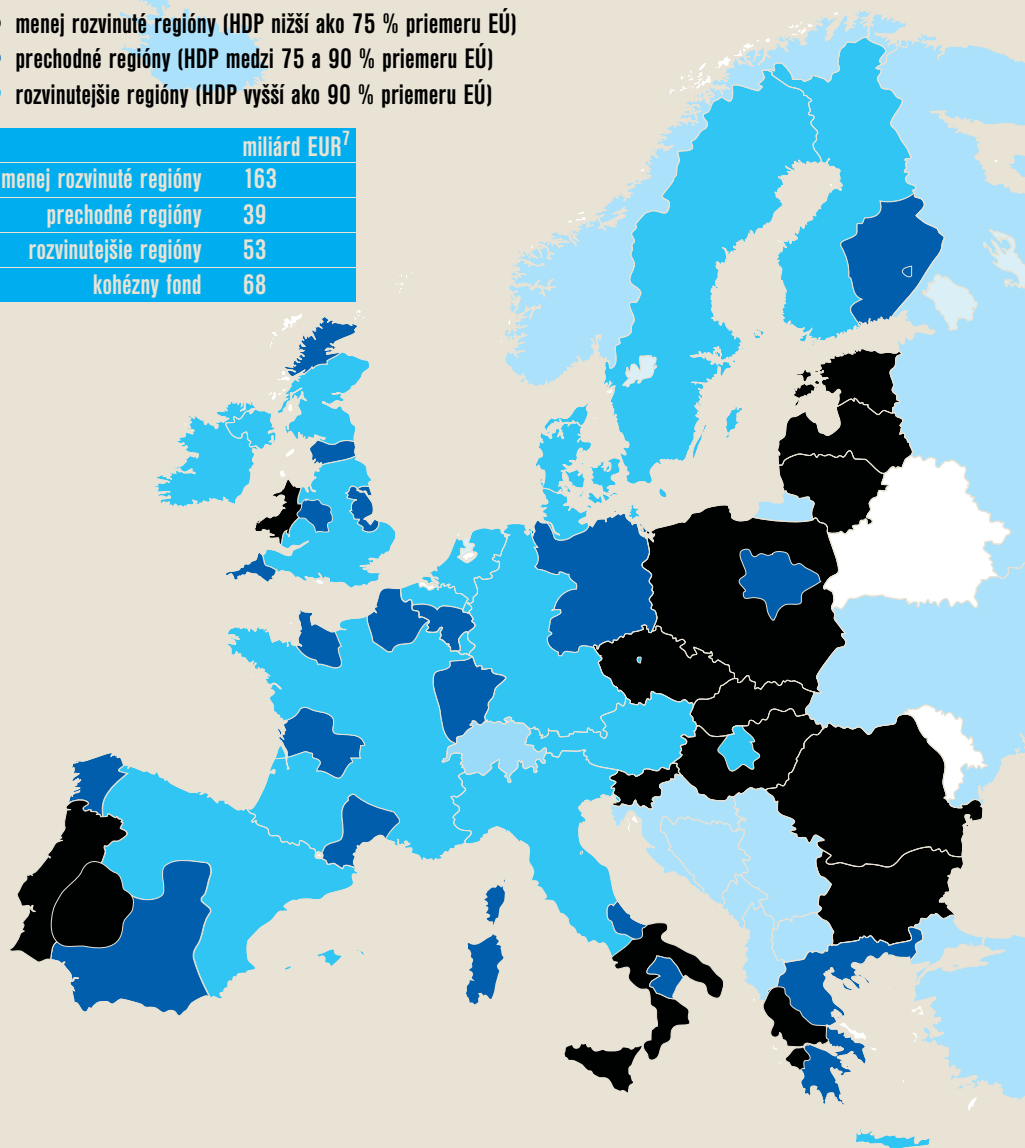
rozvinuté regióny, pričom rozvinutosť sa posudzuje podľa hrubého domáceho produktu na obyvateľa. Ak tento nepresahuje 75 % priemeru EÚ, región je menej rozvinutý. Na Slovensku do tejto skupiny patria všetky regióny s výnimkou bratislavského.

Ďalším dôležitým nástrojom Regionálnej politiky EÚ je Kohézny fond, ktorý sa usiluje o zlepšenie ekonomických a sociálnych podmienok a o stabilitu jednotlivých ekonomík. Väčšina z týchto finančných prostriedkov je investovaná EÚ do tzv. „nových členských štátov“, ktorých hrubý domáci produkt na osobu je nižší ako 90 percent priemeru EÚ. Väčšina zdrojov Kohézneho fondu je určená na rozvoj dopravnej infraštruktúry (najmä na výstavbu ciest) a tzv. Environmentálnej infraštruktúry (napríklad zabezpečenie zásobovania vodou či čistenie odpadových vôd, ale aj na protipovodňové opatrenia). Malý podiel prostriedkov je investovaných do oblasti energetickej efektívnosti, využívania obnoviteľných zdrojov energie, rozvoja železničnej a mestskej verejnej dopravy.

ROZDELENIE ŠTRUKTURÁLNYCH FONDŮV

- menej rozvinuté regióny (HDP nižší ako 75 % priemeru EÚ)
- prechodné regióny (HDP medzi 75 a 90 % priemeru EÚ)
- rozvinutejšie regióny (HDP vyšší ako 90 % priemeru EÚ)

	miliárd EUR ⁷
menej rozvinuté regióny	163
prechodné regióny	39
rozvinutejšie regióny	53
kohézny fond	68

INVESTÍCIE DO REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Celkový rámec a spoločné ciele regionálnej politiky pripravujú inštitúcie EÚ, no rozhodnutia o konkrétnom zameraní fondov a o jednotlivých investíciách majú v rukách členské štáty. A tak, hoci je účelom Štrukturálnych fondov prispievať k dosiahnutiu spoločných dlhodobých cieľov EÚ, veľká časť prostriedkov je investovaná do projektov, ktoré sú s týmito cieľmi v rozpore. Príkladom sú investície z kohézneho fondu do sektoru dopravy, najmä na rozvoj cestných sietí. Tieto investície podporujú expanziu dlhodobu neudržateľného modelu dopravy, ktorý je závislý od fosílnych palív a výrazne prispieva k zmene klímy a zhoršujúcej sa kvalite ovzdušia. Posilnenie iných spôsobov dopravy môže, naopak, viesť k zníženiu emisií skleníkových plynov, čistejšiemu ovzdušiu a menšej závislosti Európy od dovozu ropy a zároveň môže vďaka prechodu na iné formy dopravy vytvárať nové pracovné miesta. Prioritné investície do veľkej cestnej infraštruktúry (a teda podpora individuálnej dopravy) znamenajú ohrozenie pre verejnú dopravu. Nedostatok finančných zdrojov na podporu a rozvoj verejnej dopravy vyúsťuje do zvyšovania cien a rušenia vlakových a autobusových spojení, čo má negatívne dôsledky najmä na kvalitu života ľudí s nižšími príjmami a obyvateľov menej rozvinutých regiónov.⁸

cesty
54 %

železnice
31 %

prístavy a vodné
cesty 6 %

viacrežimová
doprava 3 %

letecká doprava
2 %

MHD 2 %

cyklistické
trasy 1 %

inteligentné
systémy 1 %

14% zo zdrojov určených pre regionálnu politiku EÚ by malo byť investovaných do ochrany a tvorby životného prostredia. Veľká časť týchto peňazí sa však využíva na málo efektívne riešenia už existujúcich problémov a nie na dlhodobé, systémové investície, ktoré by podporovali šetrnejšie spôsoby výroby a spotreby a vytvárali stabilnú spoločnosť, rešpektujúcu ekologické normy. Prioritou v oblasti životného prostredia by malo byť zlepšovanie energetickej efektívnosti, ako napr. tepelná izolácia bytov a rodinných domov, ktorá znižuje náklady domácností na platby za energiu, vytvára nové pracovné miesta a podnikateľské príležitosti, či podpora prevencie vzniku odpadov, opätovného používania a recyklácie, ktoré znižujú spotrebu zdrojov a vytvárajú zdravšie životné prostredie.

KDE PENIAZE EÚ SKUTOČNE POMÁHAJÚ

Rekonštrukcia kotolní obecných budov v okolí Banskej Bystrice, júl 2009 - 2011

Cieľom projektu Združenia Bioenergia Bystricko bolo posilniť ekonomickú sebestačnosť ôsmich obcí, ktoré sú členmi združenia. V rámci projektu obce vybudovali systém výroby paliva a vykurovania verejných objektov s využitím miestnych zdrojov (najmä odpadov z miestnych píl). Osem obcí vykuruje z 15 zrekonštruovaných kotolní 39 verejných objektov s celkovým výkonom 3170 kW a ročne takto vyrobí 19 817 GJ tepla. Vďaka využitiu lokálnych zdrojov paliva sa znížili výdavky obcí o 67%, pričom ušetrené financie zostanú v regióne a môžu byť využité na jeho ďalší rozvoj. Nový systém výroby paliva a prevádzky kotolní zároveň vytvoril v regióne nové pracovné miesta.

Viac informácií o projekte a ďalších príkladoch najdete na stránkach www.eufondy.org v sekcii pozitívne príklady využitia fondov EÚ a na www.bankwatch.org.

Ďalšie oblasti, do ktorých smerujú financie z rozpočtu EÚ sú výskum a vývoj (5 % rozpočtu) či podpora jednotného trhu, školstva a vzdelávania (7 %). Časť rozpočtu je využívaná na investície mimo EÚ. **Program predvstupovej pomoci** (1 %) podporuje ekonomický a sociálny rozvoj a rozvoj vidieka v štátoch, ktoré sú kandidátmi na členstvo v EÚ. Jedným percentom rozpočtu financuje EÚ **nástroj susedskej politiky (ENPI)**, ktorý je zameraný na pomoc v prechode k demokracii a k trhovému hospodárstvu, v oblasti ľudských práv, trvalo udržateľného rozvoja a rozvoja občianskej spoločnosti v štátoch bývalého Sovietskeho zväzu, Severnej Afriky a Stredného Východu. **Program rozvojovej spolupráce** tvorí 2 % z rozpočtu a podporuje projekty v 47 rozvojových krajinách Latinskej Ameriky, Ázie, Karibiku a Južnej Afriky.

DESAŤ PRINCÍPOV PRE BUDÚCU REGIONÁLNU POLITIKU

Ak sa má Európa posunúť vpred, smerom k stabilnej, trvalo udržateľnej ekonomike pre všetkých, mali by európske fondy v budúcnosti plniť tieto ciele:

- 1 zabezpečovať úsporu energie a materiálov
- 2 podporovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- 3 investovať do trvalo udržateľnej energetickej infraštruktúry, napr. do budovania inteligentných sietí a rozvoja technológií na skladovanie energie z obnoviteľných zdrojov
- 4 podporovať renováciu budov a výstavbu energeticky pasívnych budov vo všetkých sektoroch
- 5 podporiť inovácie smerujúce k environmentálne priaznivejším výrobným procesom, výrobkom a službám
- 6 podporovať v dopravnom sektore len opatrenia, ktoré nezvyšujú závislosť od fosílnych palív a znižujú emisie skleníkových plynov
- 7 podporovať znižovanie objemu odpadov a ich opätovné používanie a recykláciu
- 8 budovať zelenú infraštruktúru investovať do ochrany a obnovenia biotopov a ekosystémov
- 9 vylúčiť podporu investícií, ktoré sú škodlivé pre komunity, zdravie ľudí a životné prostredie
- 10 zapojiť občanov do plánovania fondov EÚ a rozhodovania o investíciách z nich

KTO PENIAZE SPRAVUJE?

Na základe sedemročného finančného rámca sa na úrovni EÚ každý rok pripravuje rozpočet. Pripravuje a navrhuje ho Európska komisia a po jeho pripomienkovaní ho schvaľuje Rada ministrov EÚ spolu s Európskym parlamentom.

To však zďaleka neznamená, že všetky rozhodnutia o rozpočte EÚ vznikajú v Bruseli. Aj keď za prípravu rozpočtu zodpovedá Európska komisia, takmer 80 % z neho sa investuje priamo v členských štátoch. Zodpovednosť za kvalitu investícií, ich súlad so spoločnými prioritami a za dodržanie legislatívy EÚ nesú národné vlády. Ak zlyhávajú, môže Európska komisia zasiahnuť a v niektorých prípadoch dokonca prerušiť alebo zastaviť financovanie.

SPRAVOVANIE ROZPOČTU EÚ

Ako presne sa investujú peniaze z rozpočtu je už na konkrétnych krajinách. Vlády jednotlivých štátov rozhodujú tiež o konkrétnych oblastiach a opatreniach, do ktorých investujú peniaze získané z rozpočtu EÚ. Každá krajina predkladá Európskej komisii svoju stratégiu a investičný plán, v ktorom vysvetľuje, ako plánuje prispieť k dosahovaniu dlhodobých cieľov EÚ prostredníctvom svojich špecifických plánov na národnej úrovni, takzvaných „zmlúv o partnerstve“ a „operačných programov“. V rámci operačných programov vlády stanovujú konkrétne investičné priority a krátkodobé ciele. Za riadenie operačných programov zodpovedajú jednotlivé ministerstvá, prípadne regionálne samosprávy. Ministerstvá majú na starosti vyhlasovanie výziev na predkladanie projektov, ich hodnotenie a výber, ako aj kontrolu ich realizácie. Nastavujú podmienky pre celý program a majú možnosť podporovať a školiť potenciálnych prijímateľov. Od efektivity, profesionality a transparentnosti týchto úradov tak vo veľkej miere závisí, ako budú vynaložené peniaze z rozpočtu.

KTO SA MÔŽE ZÚČASTNIŤ ROZHODOVANIA?

Európska komisia sa usiada o to, aby bol rozpočet EÚ spravovaný transparentne a aby investície z neho boli čo najefektívnejšie a najrozumnejšie. Pri rozhodovaní o financiách z rozpočtu EÚ, najmä zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, musia preto európske a národné inštitúcie dodržiavať tzv. „princíp partnerstva“. To znamená, že k rozhodnutiam o rozpočte EÚ na regionálnej a národnej úrovni by sa mali vyjadriť nielen štátne inštitúcie, ale aj ďalší partneri: samosprávy, občianske organizácie, podniky a odbory. Zapojenie partnerov by malo priniesť politiky EÚ bližšie k občanom a posilniť dôveru v inštitúcie, ktoré ich pripravujú a realizujú. Zapojenie verejnosti tiež zvyšuje verejnú kontrolu nad využívaním financií, a tým obmedzuje priestor pre podvody a korupciu a bráni zneužívaniu peňazí. Prvým krokom ku kvalitnej účasti verejnosti je sprístupnenie podrobných informácií o jednotlivých procesoch, rozhodnutiach a dokumentoch. Len informovaní občania dokážu robiť kvalifikované rozhodnutia o tom, akým spôsobom by mali byť investované prostriedky na rozvoj ich regiónu, a aké projekty by chceli realizovať vo svojich komunitách.

EXISTUJE VIACERO MOŽNOSTÍ AKO SA PRIAMO ZAPOJIŤ

Počas prípravy operačných programov

Keď vláda rozhoduje o tom, ako investovať peniaze, silné postoje verejnosti a informácie od zainteresovaných občanov sú mimoriadne dôležité. Občania môžu ovplyvňovať rozhodovanie na miestnej, regionálnej a dokonca národnej úrovni tak, že prispievajú svojimi vlastnými skúsenosťami a navrhujú svoje vlastné riešenia, podporujú občianske organizácie zapojené do procesu a požadujú zodpovedné správanie verejných inštitúcií. Preto neváhajte vstúpiť do procesu tvorby operačných programov! Aktívne sa informujte na ministerstvách, ktoré majú prípravu fondov na starosti alebo na vašom VÚC, ktoré je tiež zainteresované. Jedine ak ste informovaní, môžete povedať, čo v návrhoch chýba a čo nie je podľa vás správne. Organizujte sa, kontaktujte mimovládne organizácie, ktoré sa vo veci angažujú, vyjadrite sa prostredníctvom svojich miestnych poslancov alebo miestne médiá.

Počas implementácie

Projekty sa v mnohých prípadoch realizujú priamo v regiónoch a obciach. Závisí od ministerstiev, ale aj miestnych samospráv, podnikateľov a občianskych organizácií, ako projekty pripravujú a realizujú. Jedine aktívne sledovanie toho, čo sa deje vo vašom okolí môže pomôcť odhaliť amaterizmus a korupciu, ktoré vedú k plytvaniu a rozkrádaniu verejných peňazí. Ak máte podozrenie na akékoľvek zneužitie, upozorníte naň občianske organizácie, ktoré sa venujú monitorovaniu verejných financií alebo sa obráťte priamo na ministerstvo, ktoré spravuje konkrétny program.

Staňte sa prijímateľom

Ak ste podnikateľ či združenie, ktoré hľadá finančné zdroje, aj fondy EÚ môžu byť zdrojom pre rozvoj vašej firmy či organizácie. Na tom, aby boli fondy EÚ otvorené inovátívnym myšlienkam a kvalitným miestnym iniciatívam, však musíme pracovať už teraz, keď sa nastavujú podmienky využívania fondov EÚ pre ďalšie roky.

KVALITNEJŠÍ ŽIVOT A ZDRAVŠIE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE PRE EURÓPU

Hospodárska kríza, ale aj vážne problémy v oblasti klímy a životného prostredia, znamenajú aj zmeny v európskych politikách. V súčasnosti Európska komisia navrhuje, aby sa minimálne 20 percent z celkového európskeho rozpočtu na roky 2014 - 2020 (približne 205 miliárd eur) použilo na riešenie problémov spojených so zmenou klímy a na ochranu a tvorbu životného prostredia. Rozsah týchto problémov sa neobmedzuje iba na životné prostredie, zasahuje aj do fungovania ekonomiky a sociálneho rozvoja. Veľmi potrebné sú preto aj investície do školstva a vzdelávania, do rozvoja trvalo udržateľnej dopravy a ekologického poľnohospodárstva.

Koncom roku 2013 rozhodnú inštitúcie EÚ o konečnej podobe európskeho rozpočtu na roky 2014 – 2020. Aj vy môžete prispieť k tomu, aby európske peniaze slúžili verejnému záujmu a vytvárali zdravšiu a stabilnejšiu Európu. [Vyjadrite sa!](#)

Viac informácií o rozpočte EÚ, o fondoch EÚ smerujúcich na Slovensko a do iných krajín, o príkladoch dobrých a zlých projektov financovaných z rozpočtu, ako aj o vašich možnostiach aktívne sa zapojiť nájdete na

www.bankwatch.org/sutaz

www.bankwatch.org/eufunds

- ¹ Európania prispievajú do rozpočtu EÚ vždy, keď nakupujú tovary alebo služby, ako aj prostredníctvom daní. Napríklad v roku 2012 občania Slovenska odvedú do európskeho rozpočtu v priemere 146 EUR. Slovensko získa z toho istého rozpočtu približne 602 EUR na každého obyvateľa, čo spolu predstavuje balík financií vo výške asi 18,8% štátneho rozpočtu. V súčasnosti teda Slovensko získava z rozpočtu EÚ viac peňazí, ako doň vkladá. O vynaložení týchto príspevkov rozhodujú štátne inštitúcie a samosprávy.
- ² Hrubý národný príjem EÚ je sumou všetkých príjmov európskych domácností počas jedného roka. Používa sa ako ukazovateľ ekonomického bohatstva štátov a na meranie jeho životnej úrovne.
- ³ Obe hodnoty platia pre rozpočty 2012.
- ⁴ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre rozpočet a finančné plánovanie. Finančná správa za r. 2010. Brusel, 2011.
- ⁵ Ministerstvo regionálneho rozvoja Poľskej republiky, Ústav pre štrukturálny výskum. 'Vyhodnotenie výhod krajín EU-15 ako dôsledok implementácie kohéznej politiky krajín Vyšegrádskej skupiny'. Varšava, 2012
- ⁶ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre rozpočet a finančné plánovanie. Nové finančné prostriedky, lepšie pravidlá. Brusel, 2008.
- ⁷ Európska komisia. Politika súdržnosti 2014-2020: Investície do rastu a pracovných miest. Luxemburg, 2011.
- ⁸ Európska komisia. Eurostat. "Počet automobilov na obyvateľa v regiónoch NUTS 2 k 1. januáru 2009"
- ⁹ Zelená infraštruktúra rieši problém vplyvov ľudskej činnosti na prírodu a ekosystémy ich prepájaním a ochranou. Časti prírody, pokiaľ sú v dobrom stave, pomáhajú okrem iného zmiernovať vplyv klimatických zmien (napríklad znižujú prírodné riziká záplav). Koncept zelenej infraštruktúry je hlavnou časťou Európskej politiky ochrany ekosystémov. Viac informácií na <http://www.eea.europa.eu/publications/green-infrastructure-and-territorial-cohesion> http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/green_infra/sk.pdf

Tato publikácia vychádza s finančnou podporou Európskej únie. Za její obsah však v plnej miere zodpovedá organizácia CEE Bankwatch Network a za žiadnych okolností sa nesmie považovať a vydávať za stanovisko Európskej únie.

Európania sa musia rozhodnúť, v akej spoločnosti budú žiť a ako budú v budúcnosti uspokojovať svoje základné potreby a ako bude zabezpečená kvalita ich života. Peniaze z rozpočtu EÚ hrajú významnú úlohu – dnešné rozhodnutia o ich použití určia smerovanie Európy v najbližších desaťročiach. Hoci rozhodovanie na úrovni Bruselu môže pôsobiť ako niečo, čo sa odohráva na inej planéte, má veľký vplyv na dianie v jednotlivých štátoch, či dokonca na konkrétne rozhodnutia vo vašom regióne. Dúfame, že tento sprievodca vám umožní lepšie pochopiť, čo je to európsky rozpočet, ako funguje a ako sa vy sami môžete zapojiť do jeho tvorby a do využívania európskych peňazí.

Viac informácií nájdete na

www.bankwatch.org/sutaz